

Thuiswerken en briefreactie op advies planbureaus 'mobiliteit en corona'

Aanleiding

In het DO mobiliteit d.d. 25 juni jl. is besloten een interdepartementale werkgroep bijeen te brengen om na te denken over de rol en mogelijkheden van kantoorwerk binnen het kabinetsbeleid. Voor de werkgroep zijn er twee acties geformuleerd:

- Voor het **DO COVID19 van dinsdag 30 juni** dient er besluitvorming te worden voorbereid over de kabinetslijn die gecommuniceerd wordt in de kabinetsreactie op de adviezen van de denktank en planbureaus.¹ Zie hiervoor de volgende alinea.
- Op de langere termijn moet er worden nagedacht over de meer structurele vormgeving van thuiswerk en kantoorwerk.

Gevraagd besluit

Aan het DO wordt gevraagd om een keuze te maken tussen twee mogelijke lijnen voor thuiswerken in de reactiebrief van I&W. Hieronder worden de varianten geschetst, en voor- en nadelen gegeven.

Drie varianten

Voor de kabinetsreactie op de adviezen van de denktank en planbureaus zijn op hoofdlijnen twee communicatielijnen mogelijk, waarbij het voornaamste verschil zit in de toon. Op basis van gesprekken gevoerd na het DO mobiliteit van donderdag 25 is ook een mogelijke derde variant naar voren gekomen.

1. Deze zomer wordt vastgehouden aan het bestaande uitgangspunt 'werk zoveel mogelijk thuis', in overeenstemming met het meest recente OMT-advies. Belangrijke reden: het recent uitgebrachte OMT-advies laat nog geen ruimte om kantoorwerk in meer of mindere mate te faciliteren, het verspreidingsrisico wordt als te groot geacht. We bekijken net zoals voor de andere algemene regels en oproepen (1,5-meter, vermijd drukke plekken, etc.) de komende tijd periodiek of er ruimte is om ook deze maatregel te versoepelen.
2. Deze zomer zal het kabinet in samenwerking met werkgevers en werknemers binnen de bestaande richtlijn 'werk zoveel mogelijk thuis' zoeken naar mogelijkheden om te experimenteren met beperkte mate van kantoorwerk. Denk bijvoorbeeld aan pilots of het toestaan van incidentele en kleinschalige (team-)bijeenkomsten voor specifieke doeleinden. Na de zomer wordt bekeken of deze pilots verbreed kunnen worden en de oproep om thuis te werken kan worden afgezwakt.
3. *Inzetten op het faciliteren van een dag in de week kantoorwerk, als volgende trede in de stapsgewijze afschaling van de maatregelen. Dit geeft werknemers de gelegenheid weer naar kantoor te gaan, en zal naar verwachting niet snel tot knelpunten leiden gezien de aankomende (relatief rustige) zomerperiode.*

Vier perspectieven

Voor beide hierboven beschreven varianten geldt dat er dient te worden nagedacht over hoe thuiswerk op termijn meer structureel kan worden vormgegeven. Een terugkeer naar de situatie van voor de coronacrisis zal naar verwachting nog lang op zich laten wachten. Ongeacht of, en de mate waarin, kantoorwerk wordt toegestaan zal er dus moeten worden nagedacht over hoe zowel thuiswerk als kantoorwerk er op de lange termijn uit zal zien.

Het vraagstuk over of, en in welke mate, kantoorwerk moet worden gefaciliteerd dient gezien te worden vanuit de onderstaande perspectieven. Een uiteindelijk besluit t.a.v. thuiswerken is de uitkomst van een zorgvuldige afweging van deze perspectieven.

- Sociaaleconomisch (SZW, EZK, BZK) – dit perspectief heeft betrekking op vraagstukken als het effect van thuiswerken op organisaties, het welzijn van medewerkers en op de economie en het bedrijfsleven in bredere zin. Het sociaaleconomische perspectief is een belangrijk thema in de adviezen van de denktank en planbureaus.
- Medisch/virologisch (VWS) – dit perspectief heeft betrekking op de gezondheidsrisico's t.a.v. de verspreiding van het COVID19 virus die gepaard gaan met het faciliteren van kantoorwerk. Het meest recente OMT-advies adviseert nog sterk tegen het faciliteren van werken op kantoor.
- Mobiliteit (IenW) – dit perspectief heeft betrekking op de vraag of en in welke mate het mobiliteitssysteem de verplaatsingen kan faciliteren die het gevolg zijn van een eventuele

¹ De kabinetsreactie ligt naar verwachting voor besluitvorming voor in het MCC d.d. 7 juli, na akkoord zal de reactie gepubliceerd worden. De adviezen van de denktank en planbureaus zijn respectievelijk hier: <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/mobiliteit-en-coronacrisis> en hier: <https://www.pbl.nl/publicaties/ov-gebruik-tijdens-de-opstartfase> te vinden.

(gedeeltelijke) openstelling van de kantoren. Randvoorwaarden hierbij is dat er geen situaties ontstaan die een gezondheidsrisico vormen, zoals te grote drukte in het OV.

- Werkgeversperspectief (BZK, SZW, EZK) – dit perspectief heeft voornamelijk betrekking op de haalbaarheid en praktische uitvoerbaarheid van maatregelen, waarover overleg nodig is op diverse niveaus (overheid/sociale partners, werkgevers onderling, werkgevers/vakbonden en medezeggenschap).

Argumenten tekstvariant 1

Voor

- Vormt een duidelijke boodschap: beperkt ruimte voor (mis-)interpretatie en daarmee een kleinere kans op misverstanden.
- Boodschap in lijn met het huidige kabinetsbeleid zoals gecommuniceerd in meest recente persconferentie.
- Beperkt zich tot waar de rijksoverheid over gaat, loopt nergens op vooruit.

Tegen

- Boodschap gaat voorbij aan wat er in de praktijk al gebeurt: door (een deel van) de werkgevers wordt al geëxperimenteerd/gewerkt met een beperkte mate van kantoorwerk.
- Op de langere termijn is de boodschap 'werk zoveel mogelijk thuis' niet te handhaven. Er is een (groeiende) behoefte om weer naar kantoor te komen.

Argumenten tekstvariant 2 (gelden in meer of mindere mate ook voor toegevoegde variant 3)

Voor

- Biedt ruimte aan creativiteit van ondernemers, meer ruimte voor maatwerk.
- Genoemde experimenten/pilots vinden al plaats. Boodschap betekent voor een deel een formalisering van wat er in de praktijk al gebeurt.
- Het mobiliteitssysteem biedt in principe voldoende capaciteit om kantoorwerk deels weer op te starten. Per 1 juli zijn immers alle zitplaatsen en aangewezen stapplaatsen beschikbaar. Uit een verkenning met vervoerders blijkt dat 2 á 3 dagen per week kantoorwerk goed mogelijk is binnen het OV-systeem. Voorwaarde om drukte te voorkomen, en daarmee gezondheidsrisico's te beperken, is dat goede spreiding wordt geborgd (zoals bestaande spreidingsafspraken voor onderwijs en sectoren).

Tegen

- Niet in lijn met recente communicatie kabinet en boodschap OMT.
- [geldt specifiek voor variant 3] Is in strijd met recente communicatie van het kabinet.
- Communicatief ontstaat een dubbele boodschap: blijf thuis, maar kom voor sommige activiteiten naar kantoor.
- Kan betuttelend overkomen omdat er suggesties worden genoemd waar het kabinet niet over gaat.
- Er bestaat een beperkt risico dat meer kantoorwerk leidt tot knelpunten in het mobiliteitssysteem. In principe is er voldoende capaciteit om extra woon-werkverplaatsingen op te vangen, maar goede spreiding van de verplaatsingen is een randvoorwaarde. Op specifieke locaties/tijden zal er incidenteel sprake kunnen zijn van volle OV-voertuigen.
- Er ontstaat een risico wanneer niet is vastgelegd wie verantwoordelijk is voor het organiseren van goede afspraken rond spreiding van verplaatsingen. Met de veelheid aan betrokken sectoren/partijen is afstemming over spreiding een grote opgave.
- Aandachtspunt vanuit mobiliteit is dat het invulling geven aan een beperkte mate van kantoorwerk vraagt om een regionale aanpak en betrokkenheid van verschillende overheden. Het aantal verplaatsingen en mate van (en het risico op) congestie verschillen sterk op lokaal/regionaal niveau. Dit vraagt veel afstemming en een gedifferentieerde aanpak.